

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens I. & II. Partem Commentariorum Gavanti in Rubricas Missalis
- Cum Præfatione seu Præmonitione necessaria Bibliopolæ ad Lectorem

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

De Coloribus Parament. XVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40113

nuffexus in medio Chori, prout ipse Chorus, donec ea perficiantur; mox factis re-

verentiis, & salutationibus, ut supra, ibi ad locum suum.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. XVIII, De Coloribus Paramentorum.

I. Gavant pag. 49. col. 1. lit. o *Dominica Lata*. 71 &c. In Dominica tertia Adventus, & quarta Quadragesimæ, quam Gavantus hic appellat Dominicam *Latare*, debemus adhibere paramenta sollempniora tam pro Celebrante, quam pro Altari, sed coloris violacei, in defectu rosacei. Ceremoniale Episcoporum lib. 2. cap. 13. §. 11. Gerlacus Vinitor supra § 7. Quinam autem colores adhibendi sint in Missa pro gratiarum actione, & in Missa pro impetranda gratia bene moriendi, nec non in aliis Missis Votivis, satis diximus in § 6. talium Missarum Votivarum. Agitant questionem Rubricista: num in vestibus Sacerdotalibus & Altaris omnes simul quatuor colores, nimirum, *albus, rubeus, viridis, & violaceus, seu niger*, adhiberi possint? & an liceat Sacerdotibus uti una planeta indifferenter pro unaquaque Missa cujuscunque generis?

Primam questionem resolvit Turrinus part. 1. scilicet 4. cap. 4. pag. 157. dicendo, vestem in se habentem quatuor colores, æquæ apparentes, quamvis de singulis coloribus participet, in neutro illorum, determinationem peculiarem sumere posse; & proinde neque esse albam, neque rubeam &c. & consequenter, ea neque tanquam alba, neque ceu rubea uti posse, extra casum necessitatis. Si tamen unus ex dictis coloribus v. g. albus, cæteris prævaleat; tunc dicta planeta erit reputanda alba, & tanquam tali uti possumus. Diximus, extra casum necessitatis non debere adhiberi dictas planetas mixti coloris (quamvis hic sit usus communis multarum Ecclesiarum) nam in casu necessitatis non improbamus talem usum: quia sicut in hoc casu possumus uti veste alba pro nigra, cum Rubrica de co-

loribus paramentorum non sit tam rigens; ita multo magis possumus uti planeta mixti coloris.

Secundum dubium resolvit idem Turrinus, dicendo, hoc esse contra mentem Institutoris Rubricarum; qui ideò colores distinguit, ut altera planeta adhiberetur altera excluderetur; & habent in se uniusquisque Mysteria propria; ut Gavantus Durandus, & alii Auctores supra.

Præterea noster P. Quarti part. 1. tit. 11. Rubr. 2. querit: utrum color auri in vestibus Sacris æquivaleret cæteris coloribus, saltem rubeo, & albo? & huic questionem affirmativè respondet, quia aurum, lucidum habet, per quem albo assimilatur; & igneam per quem rubeo; & concludit, exceptis violaceo, & nigro, cæteris coloribus aureo æquivalere; eoque pro rubeo, albo, & viridi nos uti posse, etiam in communi aliquidque etiam affirmat Gerlacus Vinitor loc. cit. Turrinus tamen supra cit. quamvis fatetur vestes aureas festivas esse; adhiberi tamen posse de rigore pro vestibus omnium colorum minimè assentitur: quia color aurum nec albus, nec rubeus est; sed color flavus, qui approximatur viridi: ergo sicut albo pro viridi, aut rubeo uti non licet, extra necessitatem; sic neque planeta aurea pro alba, & rubeo, sed pro viridi tantum, cuius coloris approximatur, ut dictum est, adhiberi potest. Ita Turrinus supra; sed nobis supra citata Quarti sententia magis arridet.

II. Gavant. p. 49. col. 1. lit. r. *Afflictioni delicti est color violaceus, &c.* Ex quo, ut optime dicit Gavantus, color violaceus debitus est afflictioni; hinc fit, non posse uti colore cæruleo, hoc

violacei, tam in paramentis Sacerdotalibus, quam in paramentis Altarium. Ita Gerlacus Vinitor suprâ §. 9. Quoniam verò de colore cœruleo hic sermonem habemus, non abs re erit observare, quòd nonnulli putarunt cœruleum colorem antiquissimum fuisse, quia cœrulei coloris erant vestes Redemptoris; vel ut Nonnus super Textum Divi Johannis cap. 19. refert, erant vinacei coloris, inter rubeum scilicet & violaceum: hinc ob reverentialem consimilitudinem vestium Domini nostri Jesu Christi in primitiva Ecclesia omnes Clericos vestibus coloris violacei usos fuisse, Card. Baronius sibi persuasit ad Annum 393. Verùm postquam Monachi ad Ordines, & ad Sacerdotium promoveri cœperunt, color niger successit, sic eorum modestiâ, & Mundi contemptu dictante; ut ait Divus Hieronymus in *epist. 22. & in epitaph. S. Marcellæ*. Retentus fuit autem color violaceus in vestibus Episcoporum; necnon familiarium Summi Pontificis, Caudatariorum S. R. E. Cardinalium, Ceremoniariorum Ecclesiarum Cathedralium, Episcopo sollempniter celebrante, & Clericorum in Seminariis Episcopalibus degentium; ne omnino usus pervetus aboleretur; ut novissimè observavit Clericus de *Sacrificio Missæ decis. 22*. Nollem quidem à Sapientissimi Baronii sententia recedere; tamen pro antiquitate cœrulei, vel violacei, coloris firmum argumentum afferri potest: imò primis Ecclesiæ Seculis indistinctum fuisse Clericorum habitum, probabilissimum est; subsequentibus temporibus colore albo potius uti cœperunt; ut eruditissimè ostendit Cæsar Benvenuti Canonorum Regularium Lateranensium Abbas in suo opere Italicè inscripto -- *Discorso istorico Cronologico della vita commune de' Chierici de' primi sei Secoli della Chiesa, ricerca 3. cap. 1*. ubi probat suam sententiam præsertim auctoritate S. Cypriani, nec non S. Hieronymi; qui in Epistola ad Nepotianum ex Monacho Clericum factum, ait, quòd non absque amictu lino incidere, sed pretium ve-

stium linearum non habere, laudabile est. Laudatus Auctor placitum suum comprobatur etiam auctoritate Divi Augustini, qui Clero suo non nisi album colorem præscribebat; unde Populum advertit, dicens - *Nemo det tunicam lineam, nisi in communi, qualem decenter ferre possit Presbyter, aut Diaconus - sermone 2. de moribus Clericorum*: quinimò allegatus Benvenuti ibidem ostendere studet, Jesum Christum etiam juxta Abulensis sententiam in Mattheum cap. 28. *quest. 46. n. 21*. indumento albi coloris usum fuisse; sed albedine remissa, non verò fulgenti.

Supereft nunc, ut hic recensamus Auctores, qui eruditè tractant de prædictis Sacris coloribus; & deinde exhibeamus Decreta S. R. C. ad prædictam coloris materiam pertinentia.

Cerebriores igitur Auctores, qui de coloribus disserunt, sunt Innocentius III. de *Mysteriis Missæ lib. 1. cap. 65*. Gulielmus Durandus in *Ration. Divin. Offic. lib. 3. cap. 18. §. 6*. Joseph Vicecomes de *Missæ apparatu lib. 1. cap. 12*. Andreas Du Saussay Episc. Tul. in *sua Panoplia Cleric. part. 2. lib. 4. cap. 6. art. 4. §. 1. & 2*. Johannes Gaspar Krausen, Anno 1707. in dissertatione Vittembergæ impressa; Abbas Dominicus Georgius, in libro cui titulus: *Degli abiti Sacri del Sommo Pontefice, &c.* & Bartholomæus Piazza in suo opere Italicè exarato, & intitulo: *L' Irade Sacra*.

Decreta autem, quæ à Sac. Rit. Congreg. emanarunt, hæc sunt,

In Festo Stigmatum S. Francisci adhibetur color albus. 9. Novembris 1623. & datum in nostro Indice sub n. 193.

Exteri celebrantes Missam in Ecclesiis Regularium, debent adhibere eundem colorem, quo utuntur prædicti Regulares. 11. Junii 1701. & datum in nostro Indice sub n. 557.

Tam Fratres celebrantes in aliqua Eccle-

sa aliena, quam propria, debent uti eo- 11. Junii 1701. & datum in nostro In-
dem colore, qui in illa Ecclesia adhibetur. ce sub n. 560.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. XIX. De Qualitate Paramentorum.

I. Gavanti pag. 90. col. 1. lit. d. *Pluviale*, & *cappa* sunt idem.) Pluviale, ut optime observat Gavantus cum Honorio in *Gemma Animi* lib. 1. cap. 227. idem est ac *cappa*: *cappa* etenim processu temporum auctoritate superiorum ad meliorem formam redacta, & mutato capucio in ornamentum à tergo pendens, inter vestes Sacras retenta est sub antiquo nomine pluvialis; & modò pluviale communiter vocatur, vel casula processoria cit. à Cypriano Episcopo Tolonen. in vita S. Casarii Arelaten. apud Mabillon. lib. 1. Liturgiæ Gallicanæ cap. 7. n. 2. Pluviali autem utitur Celebrans in Processionibus, Benedictionibus, & aliis Sacris functionibus; ut constat ex Rubrica n. 3. hujus tituli. Ratio literalis est, ut etiam in vestibus appareat discrimen inter Sacrificium, quod in Missa peragitur; quo nihil sanctius à Fidelibus tractari potest, ex Tridentino sess. 22. in Decreto de observandis in celebratione Missæ; ut, inquam, sit discrimen inter Sacrificium, & alias Sacras functiones: quia in Missa Sacerdos utitur planeta seu casula, quæ ad usum Sacrificii singulariter est destinata & benedicta. Non est tamen confundenda casula cum cappa; ut optime notat Bissus lit. G. n. 149. contra Durandum lib. 2. cap. 1. qui vult, quòd nomine cappæ intelligatur casula; quod est falsum, ut patet ex descriptione cappæ, quam affert Honorius loc. cit. ubi dicit, quòd cappa habet in supremo capucium, deinde ad pedes pertingit, & à parte antè est aperta: casula autem erat antiquitus ex omni parte clausa; de qua fultus discurremus in primo titulo sequentis secundæ partis. Deset

autem, ut in Benedictionibus, & aliis functionibus sollempnioribus extra Sacrificium planeta non utatur; sed loco illius pluvialis quod apertissimum indumenti genus videtur ad decens Sacerdotis ornamentum super albam.

Eodem utitur Assistentis Celebrantis; quæ inde resultat major veneratio erga Celebrantem, & ipsam Sacram functionem: tribuitur etiam Cantoribus ad majorem Sollemnitatem; quia non est vestis propria Sacerdotis, ut planeta, seu casula, sed communis aliis. Ex Honorio in *Gemma Animi* supra cit. & Quarti tit. 19. à n. 1. usque ad n. 3. inclusive.

Quamvis supradictum pluviale non sit benedicendum, ex Gavanto hic; nihilominus Quarti supra dub. 2. vult, quòd tam pluviale, quàm dalmaticæ (licet de his nihil expressum inveniat apud Auctores, nec eorum Benedictionem videantur insinuare) debeant benedici ea Benedictione, quæ designatur in Missali pro indumentis Sacerdotibus in genere.

Explicatio, quid veniat nomine pluvialis & aliis ad talem vestem spectantibus, progredimur nunc ad exponendum, quid veniat nomine cappa Ecclesiastica. Cappa igitur significat etiam cappam magnam, seu longam, cum cappucio pellibus, vel serico secundum temporum exigentiam sublato; quæ utuntur Cardinales, Episcopi, & in multis Cathedralibus etiam Canonici, Romæ vero in Ecclesiis Patriarchalibus, Beneficiariis quæque cappa magna utuntur; sed differt à Canonicali in colore Pellicæ: nam Beneficiariorum est cinericei coloris; Canoniorum vero